

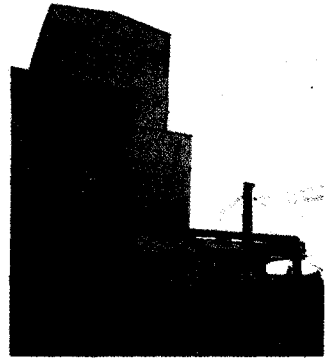
IV 3/140

VASILE CHINDRIȘ

ISTORIA SALINEI CACIĞA

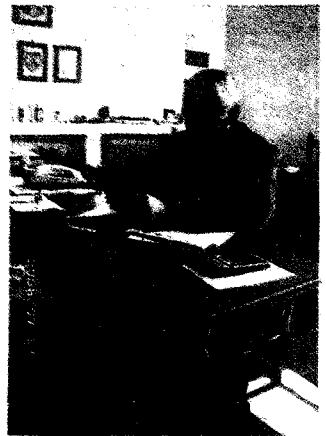

MONOGRAFIA SALINEI CACICA

Această carte nu putea exista, sau cel puțin nu era la această valoare documentară, fără monografia domnului director inginer Corneliu Zup. După mulți ani de muncă și perseverență mi-a înmănat această monografie, asigurându-mă căci este reală, corectă și conține datele autentice. Această monografie este publicată și pe internet, dar în numele altui autor căruia nu-i aparține - mărturisește domnul Zup.

SALINA CACICA ÎNTRE TRADIȚIE ȘI VIITOR

În Nordul României, în Bucovina, la poalele Obcinei Mari, se află Salina Cacica, amplasată în localitatea Cacica, județul Suceava.

Dacă îi întrebi pe oamenii din Cacica, cum iubesc, probabil ți-ar răspunde, fără să stea prea mult pe gânduri: „Ca sarea în bucate”.

Aceste cuvinte izvorăsc din mina de sare aflată pe arealul comunei.

Zăcămintul de sare gemă de la Cacica este localizat geologic la limita dintre avanfosa pericarpatică și platforma moldovenească.

S-a format prin depunere în sistem lagunar-evaporitic. Ca vârstă este încadrat în Miocenul inferior, ca majoritatea zăcămintelor de sare de pe suprafața României¹.

Exploatarea sistematică, de tip industrial a acestui mineral indispensabil vieții, prin lucrări miniere complexe își află începuturile către ultima decadă a secolului al XVIII-lea.

Folosirea izvoarelor cu apă sărată de aici, în starea lor naturală, cât și pentru producerea sării recristalizate prin fierbere are însă o vechime milenară, așa după cum au relevat-o cercetările arheologice întreprinse în 1952², 1968³, la Solca și 1989⁴ la Cacica. S-a atestat, pe baza materialului arheologic, una din cele mai vechi exploatări de sare recristalizată din saramură din Europa, datată perioadei culturii Criș din neoliticul timpuriu.

Aceste izvoare, numite slatine, spre deosebire de sare care era proprietatea domnească, apar în documentele vremii ca fiind proprietate mănăstirească, fie obștească.

În perioada evului mediu până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, nu s-a încercat o industrializare a acestor slatine din dorința de a nu scădea prețul de monopol al sării, ce aducea venituri domnilor Moldovei și de teamă de a nu trezi lăcomia turcilor după cum arată Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae*.

Modalitatea obținerii sării recristalizate din saramura Slatinei de la Runc de lângă Pârtești este relatată de un martor în jurul anului 1783 astfel: „...ei își ridică un rug cu patru laturi din lemnul spart bucăți ațâța sub acesta focul, îl lasă să ajungă în flăcări în întregime, iau saramură din primul izvor pomenit și o lasă să picure încetul cu încetul în grămada arzândă. Sarea se prinde de lemnul care arde și apoi țărani iau lemnul răcit, scot sarea prin lovire, o împachetează în saci și alte recipiente și o iau cu ei acasă, la căderea iernii, pentru folosința lor și a vitelor lor”⁵.

Este posibil ca un astfel de procedeu de obținerea sării recristalizate să fi fost folosit de locuitorii zonei pe întreg parcursul Evului Mediu.

Începând cu anul 1775, când Bucovina intră în administrația Imperiului Austro-Ungar, se iau măsuri în direcția prospectării

bogățiile minerale ale subsolului acestei noi provincii. Pentru a nu importa sare de la Târgul Ocna care era în Moldova sau a aduce sare de la Ocna Dej din Transilvania, Curtea Imperială de la Viena, prin Administrația militară a Bucovinei va lua măsuri pentru asigurarea locuitorilor noii provincii cu sare alimentară.

Consiliul aulic de război și Camera aulică din Viena raportează că pe teritoriul Bucovinei nu se află nici o salină: „sarea recristalizată vine din Galiția și sarea gemă de la Ocna din Moldova”⁶.

În anul 1776, maiorul Von Mieg, care întocmise prima ridicare topografică a Bucovinei, raporta despre existența a două fântâni de saramură cunoscute: una aflată nu departe de Vijnița, care era nefolosită și alta la Pârtești, de unde „țărani din împrejurimi își extrag prin fierbere sarea necesară”⁷.

În urma rapoartelor primite între 30 octombrie și 29 noiembrie 1783, o comisie condusă de consilierul aulic Thadeus Peithner von Lichtenfels a prospectat, din ordinul Camerei aulice- Secția monede și mine, toate izvoarele sărate din Bucovina, analizând poziția lor geografică, distanțele la așezările umane, salinitatea lor etc.⁸

Se indica cu acest prilej posibilitatea ca prin forări de puțuri și prin galerii de suprafață să fie descoperit un zăcământ de sare gemă în apropiere de localitatea Solca. Pentru conducerea acestor prospectări era recomandat Iohann Paul Hofmann, substitutul Tribunalului montanistic (Berggericht Substitut) de la Iacobeni și practicantul miner (Bergpracticant) Selezcki ca ajutor. Prima prospectare s-a făcut la Slatina Dealul, nu departe de Solca în anul 1784. S-au instalat două cazane evaporatoare și urma ca în vara anului 1785 să fie construit un cazan de evaporare la izvorul de la Pârtești.

Pentru aceste evaporatoare au fost aduși specialiști în extragerea sării din saramură de la fierbătoarele din Galiția, cărora Camera ulică – secția monede și mine le-a acordat unele înlesniri, ca și minerilor pentru a-i putea coloniza aici.⁹

Odată cu descoperirea zăcământului de sare de la Cacica, scopul principal al eforturilor întreprinse, s-au închis slatinele amenajate și au fost zidite izvoarele sărate.

Debitul izvoarelor sărate aveau tendința de a scădea în verile secetoase și se făceau tot felul de lucrări pentru adâncirea puțurilor existente, forându-se chiar altele noi. Întâmplător un astfel de puț a fost săpat în anul 1790 în extremitatea Nordică a zăcământului de sare de la Cacica.

Datorită aspectului cenușiu al sării din zăcământ, a fost adus profesorul Von Jacquin, care a stabilit în urma analizelor făcute că sarea deși impură, nu este dăunătoare omului și nici animalelor, având aproximativ aceeași compoziție chimică la 100 funți de sare ca și cea transilvăneană. Rezultatele fiind mulțumitoare, s-a aprobat începerea lucrărilor de deschidere a salinei.¹⁰

După ce lucrările de construire au fost încheiate, în 1791 a început exploatarea sării.

Pentru minerii și muncitorii de la cazanele de evaporare și de la salină ce s-au stabilit în Cacica după 25 aprilie 1789, printr-o ordonanță a Cancelariei Curții de la Viena, validată la 30 august 1792 se stabileau următoarele măsuri:

1. Fiecare colonist primește la prima așezare, din partea stăpânirii, prin intermediul unor bonuri, lemnul de construcție necesar în mod gratuit, din masivii muntoși înconjurători.

2. Un teren de grădină.

3. Pământul destelenit trei ani scutit de dări, după care fiecare are să plătească un impozit pentru grădină și pământul casei, de un florint, iar pentru fiecare alt iugăr de pământ în plus 45 kreuzer.

4. Pentru liberul uzufruct al lemnului de foc, ce se distribuie în timpul iernii în fiecare luni și vineri, iar în timpul verii în fiecare luni, fiecare colonist are să plătească impozitul pe dreptul de pădure la fel ca și fiecare supus local, fiecare acoperit sau neacoperit.

5. Cei care s-au stabilit fără permisiunea stăpânirii, ca și toți lucrătorii de la salină stabiliți până în 1789 (muncitori sau supuși) au să plătească „urbariul” nu prin muncă ci în bani peșin.

6. Zilierii fără domiciliu, trăind numai din leafa de muncitor de fabrică, nu au de plătit nici darea pe casă nici vreo altă dare. Această decizie nu are valoare pentru restul localnicilor sau pentru cei care ar dobândi case de la aceștia.”

În anul 1785, autoritățile austriece au adus la Cacica primele 9 familii de ruteni (ucraineni) specialiști în minerit și evaporarea sării din împrejurimile Swirsk-lui din Galiția răsăriteană.

În anul 1792 au venit la Cacica 20 familii de mineri polonezi din Bohnia.¹²

În următorii ani au fost aduși muncitori specialiști de la salinele Wieliczka și Bohnia.

În anul 1810, mina este deschisă pe trei orizonturi, exploatarea sării se face prin lucrările de cercetare a dimensiunilor masivului și camere dispuse neregulat în apropierea puțului de extracție. De asemenea mina are săpate trei puțuri: două de aeraj și colectare a saramurii din infiltrații, unul principal de extracție a producției.

În mină la orizontul III au fost amplasate lăzi enorme din lemn în care este introdusă sarea gogele (ce nu putea fi valorificată) de pe un plan înclinat, dizolvată în apă, iar saramura este dirijată în jompul puțului de saramură.¹³

Pentru rentabilizarea activității Salina Cacica are parcurs de-a lungul timpului etape de modernizare astfel:

1803-1805 – noua instalație de evaporare¹⁴

1855 – 3 evaporatoare performante

1886 – reparații integrale la clădirile administrative și modernizare transport în subteran

1956 – 2 sonde de exploatarea sării prin dizolvare cinetică amplasate în subteran

1967 – linie de garaj CFR și depozit de încărcare

1968-1974 – mărirea capacității de producție la 13 evaporatoare

1993 – mutarea instalației de preparare în incinta Pârtești de Jos și înlocuirea evaporatoarelor tip tavă deschisă cu instalație multiplu efect în vacuum

1998 – centrală termică pe combustibil lichid

2000 – modernizarea instalației multiplu efect în vacuum.

Extracția sării geme s-a făcut la început pentru vânzarea sării bulgări și partea mărunță pentru dizolvare la suprafață în bazine amenajate.

Ulterior s-au executat în subteran bazine mari din lemn și dizolvarea sării excavate se producea la nivelul orizontului III. În paralel s-a trecut la dizolvare statică în bazine săpate în sare amplasate între orizonturile I și III.

Începând cu anul 1956 exploatarea sării se face prin sonde amplasate în subteran, prin metoda dizolvării cinetice în trepte mici (cu ridicări continue). Transportul producției din subteran s-a făcut la început cu burduf din piele de bivoli pentru sarea gemă și din piele de căprioară pentru saramura din infiltrații, trase la suprafață cu crivacul. Ulterior s-a amenajat puțul de extracție cu o pompă acționată cu aburi de 6 CP. S-a amenajat instalația de extracție cu colivii pentru transport cu vagonete și sării geme și pompe amplasate în subteran pentru transportul saramurii.

Salina Cacica a fost întotdeauna în proprietatea Statului. Până în anul 1918, salina a fost în administrația Salinelor din Austro-Ungaria. Din 1918 și până în anul 1929 a fost în administrația Regiei Monopolurilor Statului și apoi a Casei Autonome a Monopolurilor Statului.

După cel de-al doilea război mondial, Salina Cacica a fost în subordinea diferitelor ministere, pe un interval mare de timp în cadrul Ministerului Petrolului și Geologiei.

În prezent salina este în subordinea Societății Naționale a Sării SA București.

În anul 2003 printr-un program de „Închidere și ecologizare a minei Cacica” aprobat și subvenționat de Guvernul României, s-a trecut la demolarea, curățirea și ecologizarea vechii

platforme de preparare a sării recristalizate din incinta mineră.

Terenul astfel eliberat este disponibil pentru dezvoltarea unei baze turistice și de agrement. Pornind de la faptul bine știut că în Bucovina există un potențial atrăgător al spațiului natural și al spațiului cultivat care se pretează unor anumite ramuri turistice, suprapunem posibilitățile minei de a deveni un obiectiv turistic al zonei.

Vizitarea minei apare ca obiectiv încă de la mijlocul secolului al XIX-lea, pe un traseu scurt care s-a păstrat până astăzi și cuprinde: micromuzeul din clădirea puțului de extracție, capela ecumenică aflată la 26 m adâncime, galeria piticilor, sala de sport și muzeul utilajelor.

Până în 1972, când s-au transferat toate dotările pentru tratamentul reumatismal către Consiliul Local, la Salina Cacica se făcea multiple tratamente pe bază de băi sărate.

În cadrul unui simpozion intitulat „Calea sării în Bucovina” desfășurat în anul 2002 s-a detaliat potențialul existent al suprafeței și subteranului aferente minei Cacica, pentru a fi integrat în obiectivele turistice ale zonei. Un mediu ambiant intact, o natură sănătoasă și nealterată, corelată cu specificul regional – iată un potențial de bază extrem de important pentru turism în general, dar în special pentru turismul integrat.

Istoria și dezvoltarea economică a localității Cacica este strict legată de zăcămintul de sare. Toponimia locului provine de la cuvântul slavon Kaczyka ce înseamnă „uite rața”.

Așa cum putem spune că la începutul dezvoltării umane a stat mineritul, aurul alb de la Cacica a întemeiat așezarea cu același nume și a contribuit la dezvoltarea zonei prin dezvoltarea industriei, a transportului și a comerțului.

Pe lângă minerii polonezi aduși la exploatarea sării între anii 1832-1842, familii de muncitori din regiunea Czadca a Beskizilor Sileziei s-au așezat în Sudul Bucovinei întemeind satele Solonețul Nou, Pleșa, Poiana Micului. La sfârșitul secolului XIX familii de agricultori din zona Rzeszow s-au stabilit în localitățile Moara și Frumosu.

Neamul moldovenilor a avut întotdeauna legături strânse cu cel al polonezilor. Chiar bunicul lui Ștefan cel Mare, Alexandru cel Bun a fost căsătorit cu o poloneză pe nume Ryngalla.

Bucovina există pentru că pe oamenii acestui ținut nu-i tulbură în mod exagerat traiectoria vreunei frontiere; istoria i-a învățat că în viață sunt primordiale: munca, omenia, tradițiile obiceiurile și credința. Le-au respectat, s-au respectat și astfel lumea îi respectă. Astfel am creat o cultură cu un specific aparte, cu interferențe ușor de sesizat, dar fără a se depărta de caracteristicile culturii de oridine.

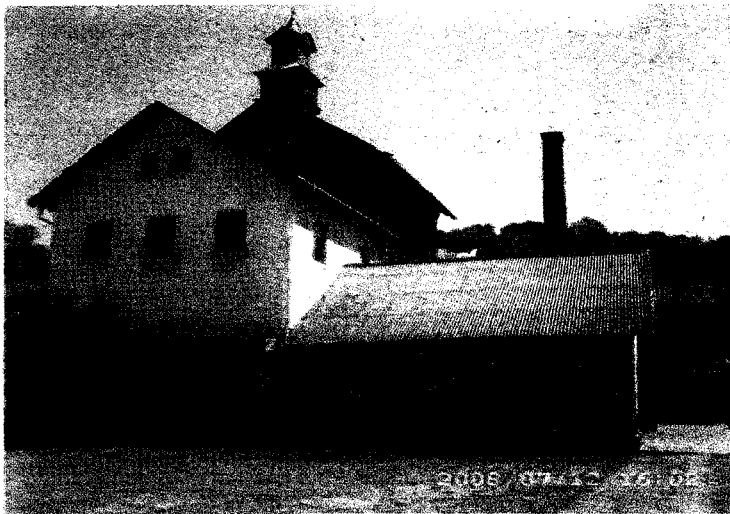
Bibliografie:

1. Raport geologic
2. I. Sandru „Contribuții geografico-economice asupra exploatării slatinelor în Bucovina de Sud în studii și cercetări științifice”
3. N. Ursulescu „Exploatarea sării din saramură în neoliticul timpuriu în lumina descoperirilor de la Solca”
4. M. Andronic „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”
5. Arhivele Statului Suceava, Colecția de documente
6. J. Polek General Spleny-s Beschreibung der Bukowina, Cernăuți 1893
7. J. Polek, Topografische Berchreibung der Bukowina mit militärischen Ammerkungen von Major Friedrich von Mieg - 1897 Cernăuți
8. Arhivele Statului Suceava
9. M. Ceausu, Contribuții la istoricul exploatării sării la sfârșitul secolului XVIII și la prima jumătate a secolului XIX, în Bucovina
10. Ibidem
11. Fr. A. Wickenhauser
12. Prof. Iosif Piotrovici
13. Alois Kussel, Foaie națională pentru Statul împărațesc Austriac - 1810
14. Ibidem.

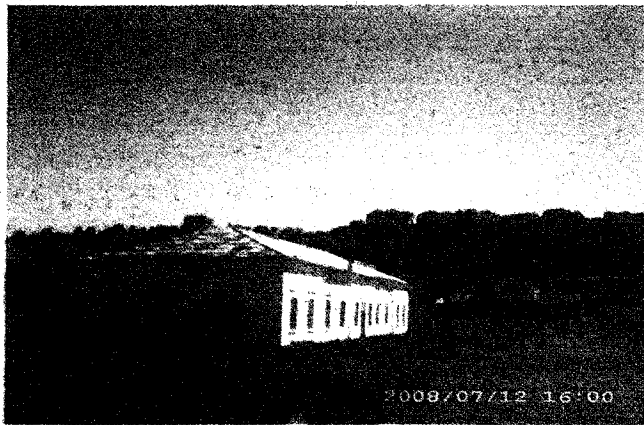
Directorul Salinei Cacica, inginer Corneliu Zup

Instalația de preparare a sărui din Pârtești de Jos

Salina Cacica

Turista Cafina

ISTORIA SĂLINEI

Nu putem spune că din anul „de” începe istoria sării. Dumnezeu când a creat planeta a prevăzut-o cu aur, sare și tot ce are nevoie omul să trăiască.

Deși puține documente istorice, dar totuși există dovezi privind folosirea izvoarelor de saramură din cele mai vechi timpuri din această zonă, precum și din Solca. Practic această istorie se referă în mod deosebit la exploatarea sării de tip industrial, începând cu descoperirea ei de ultimele secole și popularea zonei formând localitatea Cacica.

Dovezile arheologice atestă o vechime milenară a extracției sării din această zonă și fiind chiar cea mai veche din Europa.

Unele urme arheologice arată existență umană în zonă din cele mai vechi timpuri, însă acestea sunt neclare și nu s-ar putea afirma cu siguranță că în Cacica au existat așezări omenești până la 1785. Materialul arheologic coboară în timp la peste 5000 ani, însă visticțiile din Pârtești arată cu mai multă claritate existența unor vechi așezări omenești.

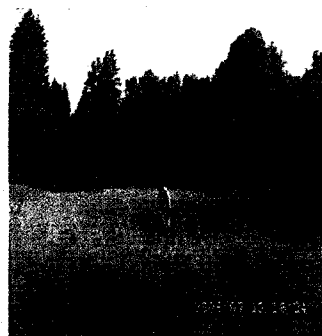
Izvoarele de saramură au fost proprietatea mănăstirilor și în scurte perioade de timp au fost proprietate obștească.

În perioada lui Ștefan cel Mare izvoarele de slatină au aparținut mănăstirii Humorului. Pentru o mai bună administrare și supraveghere se construiește un metoh numit Pârtești unde au venit călugări de la mănăstirea Humorului pentru exploatarea saramurii. De la mari distanțe veneau care cu boi pentru a lua

Mănăstirea Humorului

IZVORUL ȚĂPURLEA

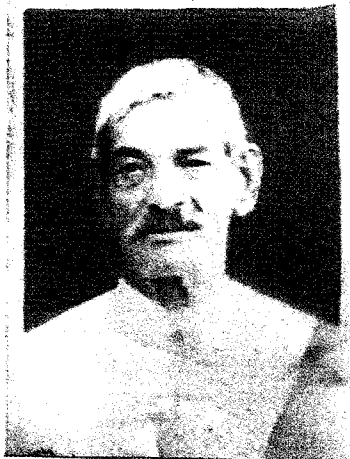

Unul dintre bogătanii Bălăcenii a fost Țăpurlea, care avea cel puțin patru copii: Țăpurlea Ion, Țăpurlea Luca, Țăpurlea Onofrei și Țăpurlea Paraschiva căsătorită Hrișcă. Țăpurlea Ion a avut moară în Bălăceana unde măcinau toate satele apropiate, fiind singura moară din zonă în acea vreme. Doi frați Țăpurlea, Luca și Onofrei au descoperit izvorul de saramură de la intrare în Cacica în partea stângă. Sora lor Țăpurlea Paraschiva se căsătorește cu Hrișcă și au copii printre care Hrișcă Ecaterina, care s-a căsătorit cu Chindriș Nistor, bunicul meu.

Aceștia, au șase copii, printre care tatăl meu Chindriș Dumitru căsătorit cu Rachila.

Stânga sus Hrișcă Paraschivo, dreapta sus Chindriș Ecaterina

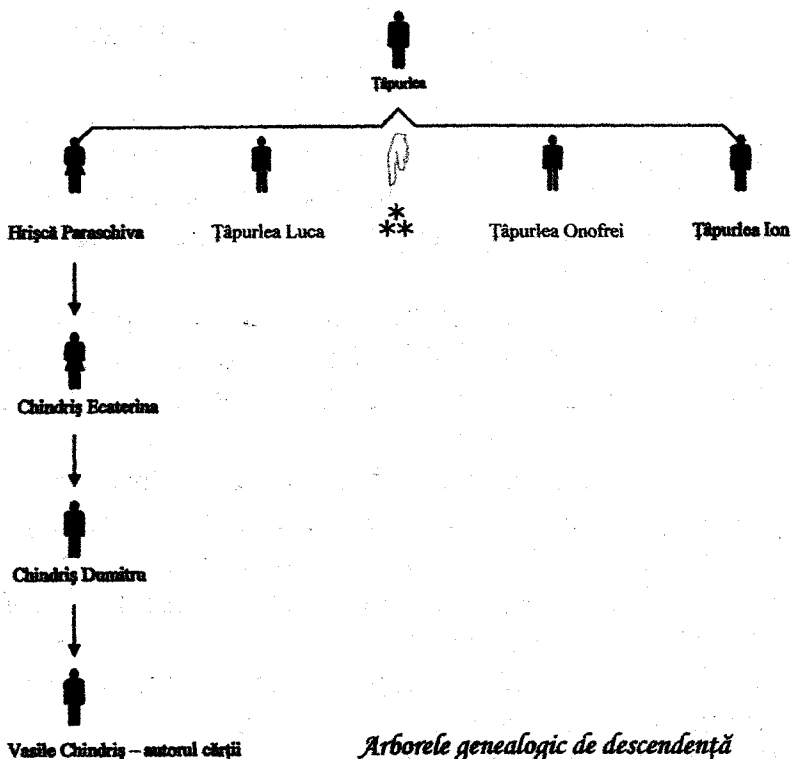

Chindriș Nistor

Chindriș Dumitru 1931-prezent

Fotografiile se află în Muzeul Chindriș Ilișești.

Cei doi frați Tăpurlea, Luca și Onofrei, lucrau la calea ferată. La prânz au coborât cu caii în vale pentru a se spăla pe mâini să mănânce și să adape caii. Unul dintre ei era lovit la o mână și când s-a spălat la un <izvorăș> a început să-1 usture rana. Acesta a fost primul indiciu. Când au adăpat caii, aceștia nu au vrut să bea; au gustat ei înșiși și apa era sărată. Apoi au luat în sticle și au dus acasă această apă sărată și au folosit-o la mâncare.

După ce au constatat că au descoperit un izvor de saramură, frații Tăpurlea au mers și au anunțat autoritățile de atunci de la Pârtești. Izvorul era pe pământul Pârteștiului.

Autoritățile de la Pârtești au săpat mai adânc o fântână și au zidit-o până sus din lemn în „cheutoare” (tehnică de îmbinare a lemnului).

Alături de fântână, printr-un singur acoperiș era adăpostit un bordeiaș cu o cameră și alături un adăpost pentru cai în caz de vreme rea. În acest bordei a fost adus un invalid de război, olog pentru a sta și prețul saramurii vândute îi aparținea lui pentru întreținere. Aceasta a fost o recompensă din partea autorităților pentru invalid, însă scopul principal era să păzescă pentru a nu otrăvi cineva fântâna.

Data descoperirii izvorului se poate aproxima prin arborele genealogic, ținând cont că frații Țăpurlea erau adolescenți și descendenții ca și ei au trăit în jurul vârstei de 80 ani. Atunci se construia în zonă prima cale ferată.

Din cauză că descoperirea a fost făcută de bălăceni și tot bălăcenii au construit fântâna, toată Bălăceana lua saramură gratis. Fiind pe pământul Pârteștiului și pârteștenii luau gratis, din orice altă localitate plăteau, prețul era mic. Când venea cineva după saramură era întrebat: „De unde ești?”

Bunica Ecaterina când era copil aducea saramură în sticle, când se termina aprovizionarea făcută cu butoaiele.

Tatăl meu Dumitru de asemeni a adus în traistă sticle cu saramură înainte de al doilea război mondial. Își amintește de un copil din Gropi (Vâlcele) care a spus că este din Bălăceana pentru a nu plăti saramura.

Saramura era scoasă cu două găleți de lemn din fântâna cu roată. Când era ridicată o găleată, cobora cealaltă.

Oamenii de la munte veneau cu boii, cei de la podiș și din jurul Sucevei veneau cu caii și căruțe cu roți din lemn. Toate butoaiele pentru sare erau cu cercuri din lemn fiindcă cercurile din fier se mâncau de la sare. Butoaiele erau cu două funduri și canea cu o capacitate de 500-600 l. Unele butoaie curgeau, însă alături era o groapă cu humă din care se ungeau butoaiele să nu curgă. Această groapă se află și în prezent a fost regăsită după o scurtă căutare împreună cu un localnic.

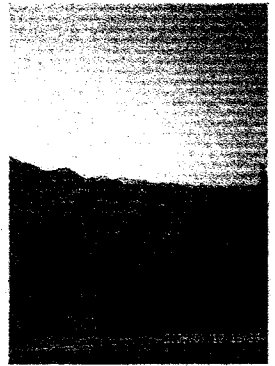
Groapa de fumă

În al doilea război mondial clădirea fântânii arde, probabil incendiată de ruși, Onofrei Chindriș argumentează că a fost incendiată de nemți.

După război fântâna este construită din nou și folosită până la Gheoghe Gheorghiu Dej. S-a ordonat să fie betonată cu pretestul să nu se îmbolnăvească oamenii de gușă. S-a turnat deasupra placă de beton cu o țevă de aerisire.

VACILE LUI PARASCAN

Tradiția orală a localității Cacica, inclusiv minerul Parascan susțin că prima familie ce s-a așezat în această zonă a fost Parascan. Era bogat și crescător de vite și s-a așezat în acest loc frumos și nelocuit.

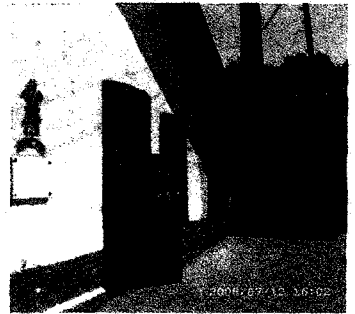
Pe pășunea frumoasă, pe alocuri sunt presărate stânci mai mici, spre culme mai mari cu verdeața specifică pe ele, pe care vacile de obicei le ocolesc. Într-o zi o vacă linge un pietroi, apoi a doua și a treia... Parascan mirat merge să vadă ce au găsit vacile. Toate se împingeau să încapă la bulgărul de sare pe care l-au descoperit.

În Cacica există câteva familii Parascan, care undeva la origine sunt rude. Aceștia sunt descendenții primului Parascan.

Parascan din imagine a lucrat la muzeul minei, a făcut donații de obiecte vechi și a căutat să transmită mai departe despre istoria ei.

MINA

Deși sub ocupația austro-ungară mina a cunoscut o bună organizare și administrare și spre deosebire de alte saline nu a avut angajați ocnași, ci numai mineri calificați.

În toată istoria ei nu s-a surpat niciodată și nici nu a fost inundată.

Mina a constituit un loc de muncă pentru mulți cetățeni ai satelor din împrejur, bineînțeles și pentru cei ce au populat zona care aveau multe înlesniri din partea autorităților.

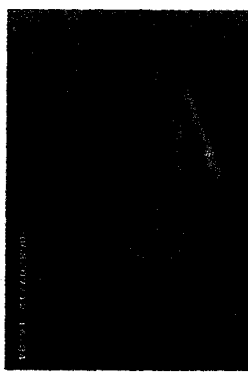
Calitatea sării o recomandă punând-o în fața altor saline în ce privește sarea alimentară, însă și sarea bulgări pentru animale este de cea mai bună calitate, având o salinitate ușor scăzută, este consumată ușor de animale fără a le irita limba.

Prin forajele făcute și cercetări în mai multe perioade s-a constatat un zăcământ imens de sare care nu se termină de extras în multe secole. Masivul este de câteva sute de metri și se întinde până la Solța, Vârful Dealului și se termină dincolo de Cârjoaia aproape de apa Moldova.

La unele cercetări a luat parte și maestrul miner Covaci Anton, fiu de miner, care a lucrat o viață numai la mină.

Un cioplitor din Pleșa este adus să sculpeze în sare sculpturile existente.

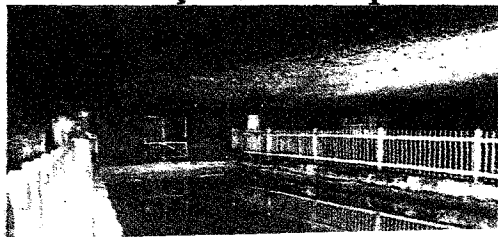
Sculpură în sare – personaje istorice

Salina Cacica aproape de la începutul ei a avut depozit de brânză. Aici aduceau locuitorii din Cacica, Pârtești, Solonețul Nou putinele cu brânză. Erau ciobani și de la distanțe mai mari care aduceau brânză la salină.

În majoritate cetățenii au folosit și încă folosesc saramură de la salină și dintr-un izvor din pădure pentru conservarea brânzei, murăturilor și slăninei.

Începând cu jumătatea secolului XIX mina este un obiectiv de vizitat în atenția turismului cu unele particularități unice cum ar fi lacul de saramură din fundul minei, la adâncimea de 38 m.

În copilărie am vizitat Salina Cacica și îmi amintesc de acea barcă pe lacul din fundul minei numit atunci "lacul sărat". De-a lungul anilor barca s-a afundat în lac. Scoaterea ei la suprafață este dificilă și s-ar descompune.

Lacul sărat

În interiorul minei se mai află două capele, una ortodoxă și una catolică. Acestea au fost primele lăcașuri de cult din Cacica. Viața spirituală și rugăciunea în Cacica a început din mină. Minerii se rugau să iasă sănătoși și eu bine din mină să se întoarcă la familiile lor. Capelele se află la 27 m adâncime.

Biserici în sare

Grota piticilor se află la 44 m adâncime. Denumirea provine dintr-o glumă spusă copiilor vizitatori deoarece ecoul cuvintelor răsună dintr-o galerie în alta, minerii spuneau că vorbesc cu piticii.

Subteran

Sala de sport se află la capătul minei la adâncimea de 44 m. Este o sală imensă și a fost folosită la diverse aniversări și pentru joc de volei.

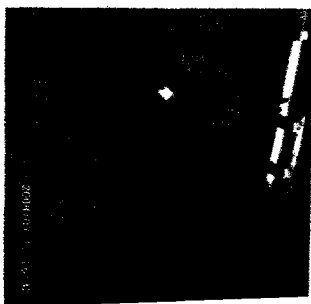
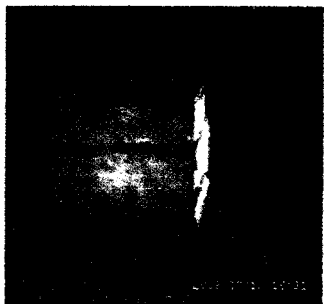
Sala de sport

Administrația salinei a gândit un muzeu împărțit în trei secții cu logică: oamenii, mina și utilajele.

În curtea salinei în una din clădiri s-a înființat „Muzeul Minorităților din Bucovina” prin donații făcute atât de mineri cât și de săteni cu dorința de a rămâne specificul lor în istorie.

La intrare în mină este „Muzeul Salinei” care deține mai multe hărți vechi din jurul anului 1800, fotografii, unelte de mină, cultură arheologică, diverse minerale și altele.

În mină aproape de lacul sărat este „Muzeul Utilajelor” care deține vagonete și alte utilaje vechi, vase din lemn conservate în sare, panouri cu denumirea unor galerii etc.

În salină s-au făcut diverse tratamente reumatismale și a căilor respiratorii, folosindu-se apa sărată, saramura, dar și cu alte ingrediente naturiste cum ar fi cetina de brad opărită în saramură și altele. În timp se numește „Stațiune Balneară”. În anul 1972 au încetat tratamentele balneare la Cacica.

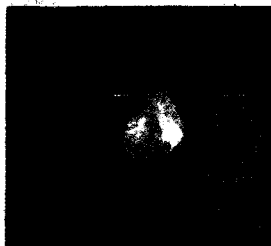
În ultimii ani ia amploare turismul care este interesat nu numai ca de un obiectiv istoric, ci mai ales de băile sărate care se fac din nou în strandul amenajat în incinta salinei. Aceste băi sunt benefice în mod deosebit pentru bolile reumatismale.

Pentru căile respiratorii mulți bolnavi au recomandare medicală să stea două-trei ore în mină și astfel coboară și urcă încet cu un popas lung în capătul minei pe bancă în sala de sport.

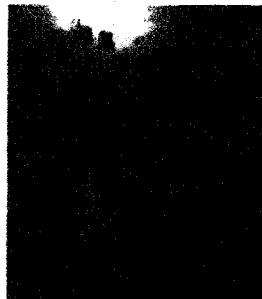
În mină se înregistrează între 4°C - 8°C.

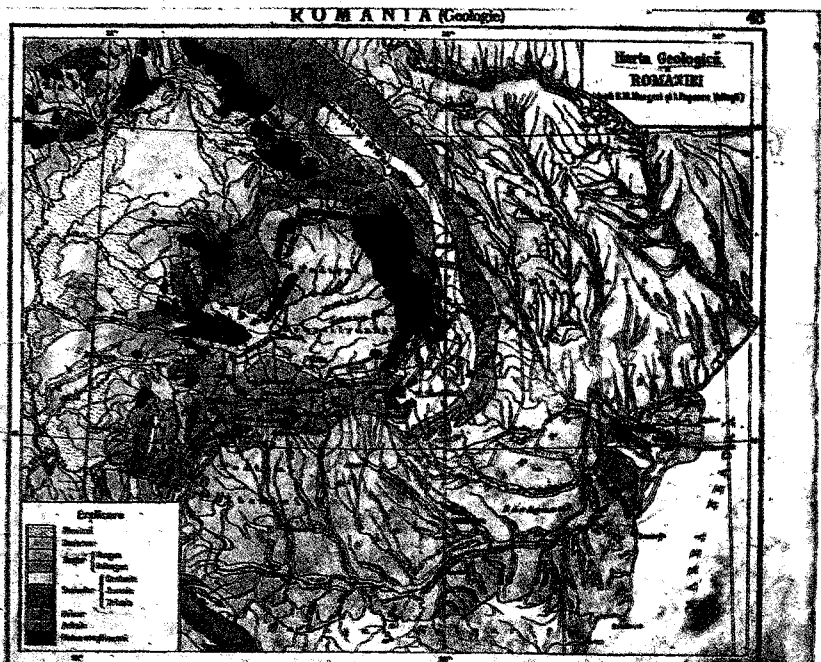
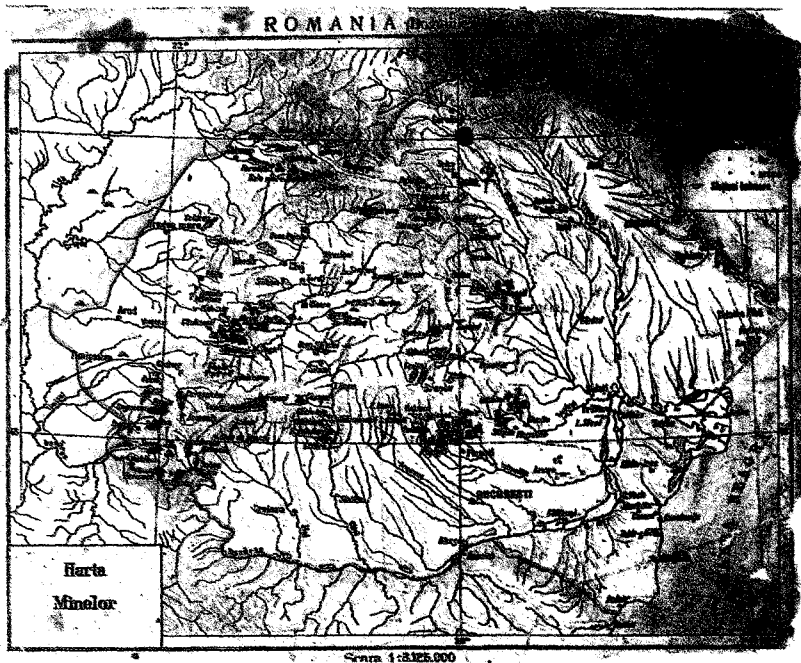

Strandul balnear

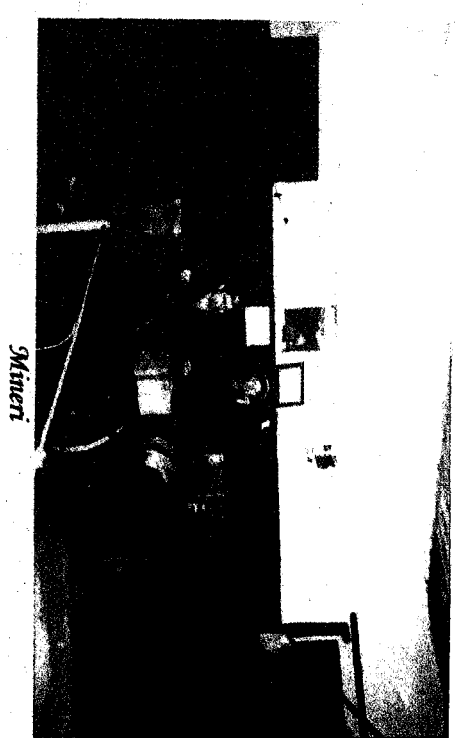
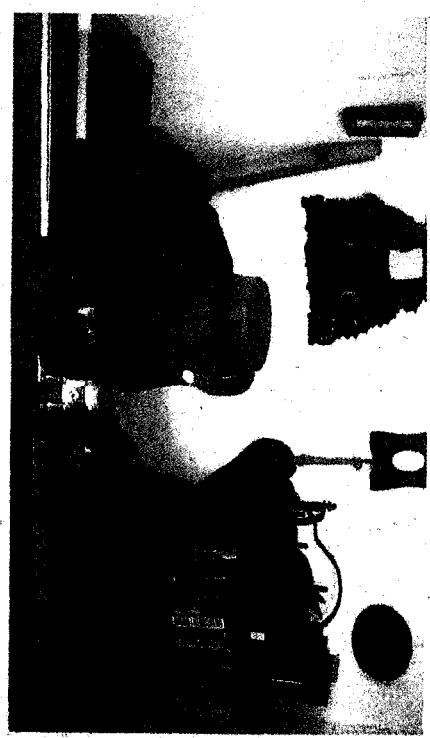
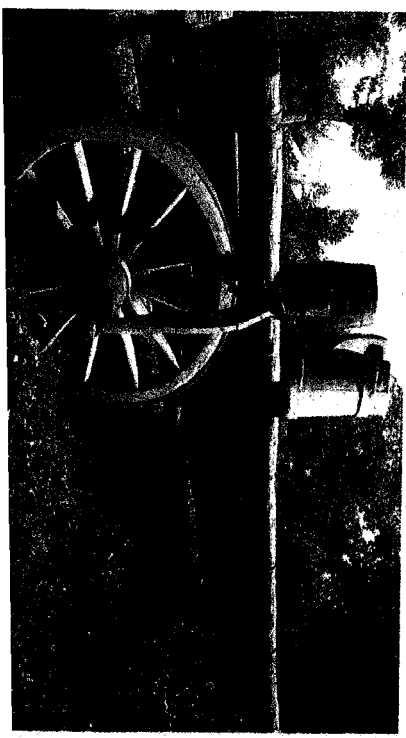
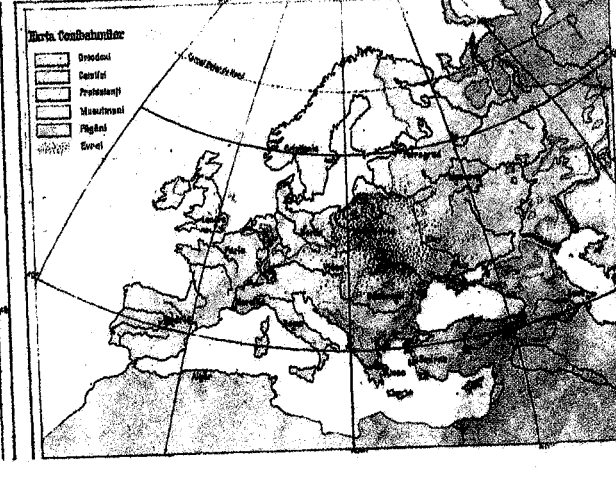
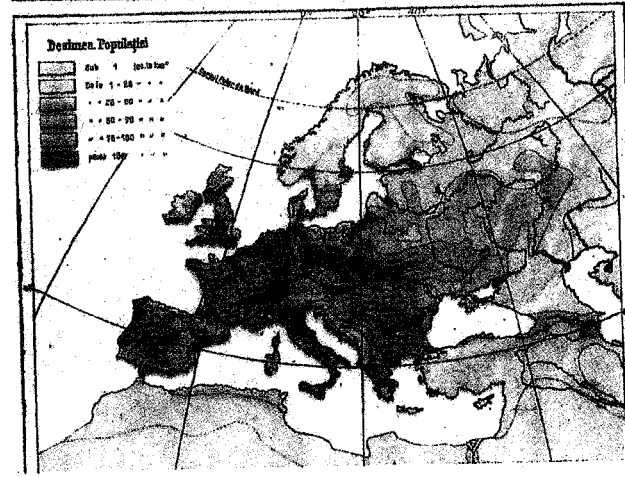
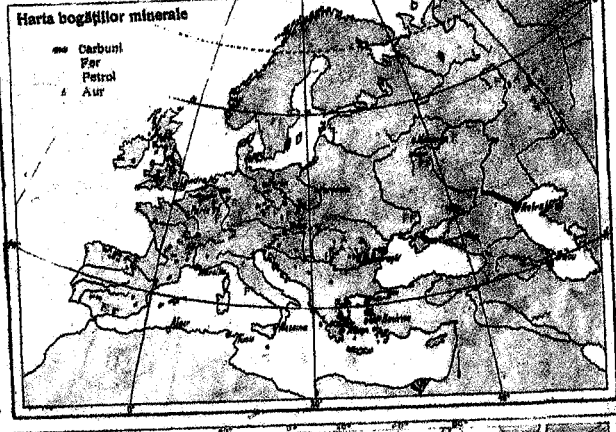
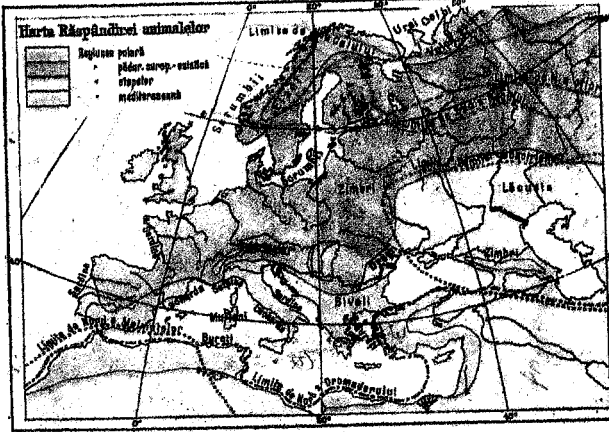

Imagini din mină

ISTORIA CACICA

<<Cacica își începe istoria din sare și o sfârșește în turism>>. Acesta este cel mai condensat rezumat pentru Istoria Cacica.

Deși are și alte sate în comună, Cacica este deosebită de ele și diferită din toate punctele de vedere.

Este situată în podișul Bucovinei, lângă Obcina Mare, la poalele culmei Călugărița (805 m), între Păltinoasa și Solca. Se poate numi o localitate ecologică, nepoluată, aerul este curat și pur fiind înconjurată de păduri.

Începutul formării acestei localități este strict legat de începuturile minei. În această localitate au locuit oameni de etnii diferite, de religii diferite, fiecare și-a adus specificul cultural de acasă; însă nu s-a întâmplat nici un conflict la Cacica, cî s-au respectat, s-au înțeles și și-au împrumutat din obiceiuri și cultură modelându-se unii pe alții, însă toți au fost modelați și amprentați de Bucovina și specificul românesc.

În anul 1785 au venit nouă familii de ruteni (ucrainieni), apoi au venit și alții, au venit și ruși.

În anul 1792 au venit 20 familii de polonezi, după ei au venit și alții profitând de facilitățile date aici.

Mina a atras în Cacica numeroși coloniști slovaci, nemți, maghiari și ardeleni.

Credința predominantă a fost cea catolică. Prima biserică este cea din mină, adică capela catolică. A doua, mai mică, este tot în mină – capela ortodoxă.

Minerii care au format localitatea Cacica sunt majoritari catolici și păstoriți de preoții din Gura-Humorului.

În anul 1810 prin administrația Salinei Cacica s-a zidit prima biserică catolică ce se afla în locul celei actuale înființându-se oficial „Parohia Romano-Catolică” din Cacica. Aceasta a avut în păstorie și Biserica Catolică din Ilișești formată de nemții colonizați aici.

Episcopul Iosif Weber a încurajat și sprijinit material zidirea bisericii actuale, mult mai mare, începută în anul 1903 și terminată și consacrată la 16 octombrie 1904.

Noua biserică este construită după un proiect din Polonia, în crucieră și stil neo-gotic, din piatră cioplită și cărămidă roșie presată. Are o lungime de 40 m, lățime de 23 m, 14 m înălțimea interioară și 50 m înălțimea turnului, fiind recunoscută ca o perlă a arhitecturii în Bucovina. Cuprinde importante lucrări de artă de o rară frumusețe; cinci vitralii, altarele, statuile care sunt lucrate din lemn de tei sculptat, pictat și aurit. Are un amvon frumos și impunător. În prezbiter, pe peretele lateral-dreapta, se află un panou cu circa 90 obiecte din argint în relief de diferite mărimi, păstrate din timpuri străvechi, depuse aici ca recunoștință.

Grota Lourdes de la Cacica a fost construită în anul 1936 din piatră brută, având 12 m lungime, 5 m lățime și 5 m înălțime. Lângă grotă se află un izvor cu apă.

Din anul 1904, s-a hotărât celebrarea oficială a hramului și a pelerinajului la data de 15 august. De-a lungul anilor, a crescut treptat numărul pelerinilor din țară și străinătate a fost din ce în ce mai mare, chiar și în perioada dictaturii comuniste.

Ținând cont de sprijinul moral și spiritual cerut și acordat tuturor, în anul 1996 Biserica parohială din Cacica a fost declarată <Sanctuar diecezan>, pentru 15 august 1997 prin decretul emis de P.S.Mons.

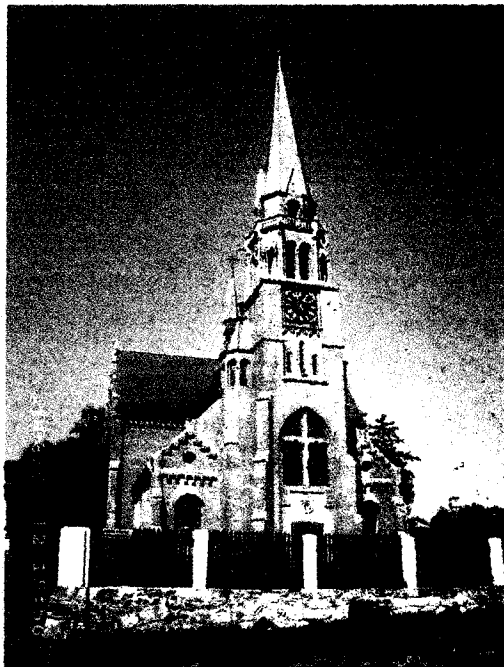
Petru Gherghel, Episcop de Iași, a declarat Sanctuarul din Cacica <Sanctuar național>.

Sanctuarul din Cacica a fost înregistrat în Anul Jubiliar 2000.

Această recunoaștere, acordată de Papa Ioan Paul al II-lea a fost proclamată oficial în cadrul de sărbătoare a liturghiei solemne cu ocazia hramului și pelerinajului din 15 august 2000.

În anul 2001, Sanctuarul din Cacica a fost încredințat spre administrare, de către Păstorul Diecezei de Iași, Mons.

Preoții franciscani din Moldova sunt disponibili să acorde asistență spirituală tuturor pelerinilor atât cu ocazia solemnității de la 15 august, cât și cu ocazia pelerinajelor organizate săptămânal.

Biserica Catolică

Ortodoxii au crescut numeric și în timp au depășit numărul catolicilor. Și-au construit și ei o biserică cu o arhitectură frumoasă, specifică, deosebită de bisericile zonei.

În cartea „Mitropolia Bucovinei” editată în Cernăuți în anul 1937 la pagina 43 scrie: „Cacica. (Prefectura Suceava, plasa Arbore (Solca), poșta și gara în loc, 2 km). Biserica parohială „sf. Ioan cel Nou din Suceava” zidită 1807 / 06 de marelui și sf. Iosif

Casa pentru paroh de cărămidă, sesia 12 ha. Sesia cântărețului 3 ha. Sesia ponomarului 3 ha.

Paroh: George Bosovici, născut 1897, preot în 1922.

Cântăreț: Ilarion Cojocariu, născut 1890, provizor 1922, definitiv 1926.

Școala de 7 clase. Familii 207, suflete 724.”

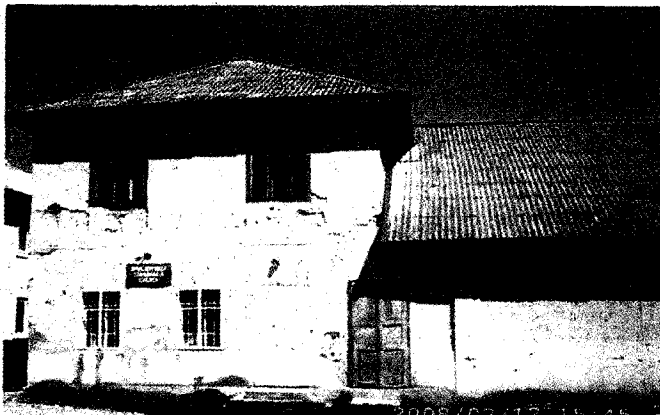

George Bosovici Foto 1936

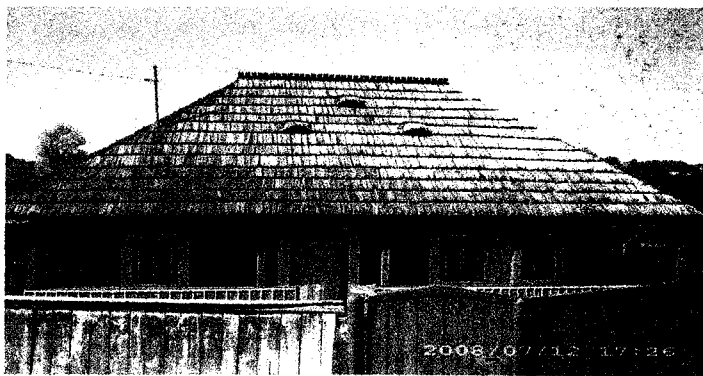
Biserica Ortodoxă în 2008

În Cacica a existat și comunitatea evreiască.
Protestanți au fost foarte puțini dintre nemți. Neoprotestanți sunt doar câteva familii, printre care Ghiață Gheorghe.

Dinspensarul. Arhitectură din cărămidă

Casă veche. Arhitectură românească din lemn

Cacica. Vedere generală

TURISMUL

Turismul în Cacica crește continuu și vizibil de la an la an. Motivul principal al turismului se completează reciproc de cele două obiective: Salina Cacica și Biserica Catolică. Cine vine la Salină vizitează Biserica și cine vine pentru Biserică vizitează Salina. Conducerea Bisericii Catolice a crescut valoarea bisericii din Cacica din etapă în etapă și astfel a ajuns să fie binecunoscută pe plan internațional și astfel pelerini din toată lumea vin la această biserică mai ales pentru 15 august.

Salina Cacica este un obiectiv important din mai multe motive. În primul rând nu se află alte mine amenajate pentru vizitare în Bucovina. Apoi deține câteva valori unice ce o face deosebită de alte mine sau peșteri din țară, cum ar fi lacul sărat, bisericuțele, sala de sport etc.

Mina de asemeni este vizitată din motive de sănătate. O mulțime crescândă de bolnavi vin la Cacica.

În viitor Cacica se va dezvolta ca o importantă stațiune balneară, care va atrage turismul din toată lumea și va fi la fel de aglomerată de pelerini ca și Voroneț și Putna.

Cacica a fost populată de multe națiuni care, fie că s-au întors de unde au venit și își vizitează acum locurile natale; fie că sunt vizitați de rudele lor din diverse țări. Dincolo de toate acestea, la Cacica aerul este pur. Are și pădure, și vegetație de podiș și se află într-un loc retras și liniștit.

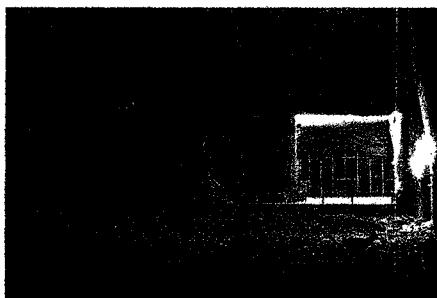
Directorul salinei Corneliu Zup împreună cu șeful minei Slevoacă Doru, în colaborare cu preotul catolic au inițiat de dezvoltare a acestei frumoase zone turistice.

Începând din 2008 s-a amenajat o nouă galerie, punându-se la dispoziția publicului, la capătul ei are o sală imensă numită „Camera General Grigorescu”.

Directorul C. Zup – dreapta & șeful minei D. Slevoacă

Camera General Grigorescu

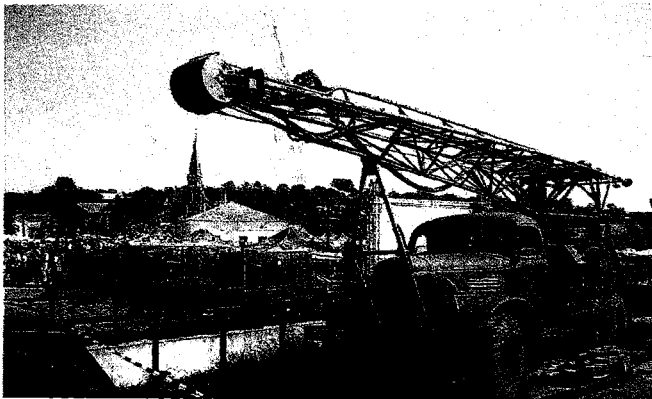

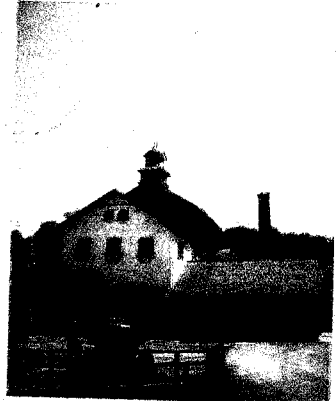
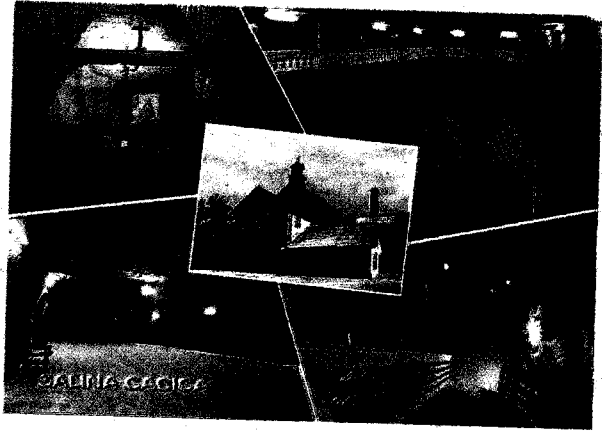

Turiști

Cască de miner și lămpi de carbit

CASA DE LA PACE

ARTA ÎN ISTORIE

Din cele mai vechi timpuri până în prezent omul a simțit nevoia de-a se exprima prin creații artistice.

Artele plastice care s-au păstrat sunt parte integrantă din Istorie. Pictura și sculptura ne arată așezări, oameni, viața cu conflictele ei, și ne lasă diverse subiecte de studiu inductiv.

Arhitectura de asemeni ne vorbește despre specificul foștilor proprietari, de abilitatea artiștilor, de bunăstarea sau sărăcia diverselor epoci ale istoriei; literatura ne completează astfel toate informațiile.

Îmbrăcămintea românească până prin anii 1960 este o adevărată artă.

Istoria Salinei Cacica este completată de Expoziția de Pictură cu același titlu, a soților Vasile & Loredana Chindriș.

Lucrările sunt expuse în incinta Salinei în perioada 13 – 16 august 2008, împreună cu lansarea acestei cărți.

Dimensiunea lor este de 50 cm x 30 cm, pictate pe pânză cu vopsele – ulei, înrămate cu rame de lux – Italia.

La această expoziție participă și lucrări de:

➤ Adina Chindriș – absolventă a Liceul de Artă C. Porumbescu; a Școlii de Arte I. Irimescu; studentă la Facultatea de Istorie.

➤ Milena Chindriș – elevă liceu anul III; absolventă a Școlii de Arte I. Irimescu.

➤ Andrei Chindriș – elev anul II la Școala de Arte I. Irimescu.

MUZEUL CHINDRIS ILISEȘTI
EXPOZIȚIE DE PICTURĂ
&
LANSARE DE CARTE
tema:
ISTORIA SALINEI CACICA

Historic: Vasile & Lovelana Chindriș

Locul: Incinta Salinei Cacica

Data: 13 - 16 august 2008

pictura

Numărul lucrărilor: 61

Tehnica: Vopsele în ulei pe pânză; rame lux Italia

Dimensiunea: 50 cm x 30cm

a 6 - a expoziție

cartea

Tirajul: 30

Cartea a fost donată următoarelor instituții publice:

- Biblioteca Județeană „I.Sbiera” – Suceava
- Biblioteca „S.F.Marian” – Iliești
- Biblioteca comunală Bălăceana
- Biblioteca comunală Cacica
- Primăria Cacica

Dimensiunea: A4; 50 pagini

Publicarea și comentarea expoziției s-a făcut prin glosă tiradată, posturi TV și presă.

Comitetul de specialitate: expert Golu Teodorescu

Directorul Salinei: inginer Cornelia Pop

Programul certificate se găsește în 3 exemplare: M.C.S., Salina Cacica și Primăria Cacica

Administratoarea pictor - colecționara Vasile Chindriș

Vasile Chindriș

Certificatul expoziției

MUZEUL CHINDRIȘ

Cartea este donată și Bibliotecii Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava.

Datorită tirajului mic cartea a costat mult; însă cu toate acestea am trăit o surpriză a vieții *coadă pentru autograf*.

Astfel primul tiraj a ajuns doar la geologi importanți și oameni de cultură, precum și la persoane ce vor să investigheze Salina Cacica. Motivul succesului a fost în primul rând dezvăluirea enigmatelor despre Salină în cuvinte și imagini într-un stil propriu, fiind totodată prima carte despre Cacica. Lucrarea nu a avut drept scop un beneficiu, ci manifestarea liberă a unei pasiuni înnăscute.

Deasemeni din tablourile expuse, ajung începând din Salină, în instituții publice și la diverși colecționari. Unul dintre acestea „Cacica interbelică” se păstrează la Muzeul Chindriș.

Muzeul Chindriș continuă să adune orice informație cu privire la Cacica.

BIBLIOGRAFIE

- ✎ Salina Cacica între tradiție și viitor – Corneliu Zup
- ✎ Mitropolia Bucovinei: Cernăuți 1937
- ✎ Colecția de hărți: Muzeul Chindriș
- ✎ Colecția de documente „Cacica”: MCI
- ✎ Diverse investigații istorice

CUPRINS

● PREFATĂ.....	3
● MONOGRAFIA SALINEI CACICA.....	5
☞ Salina Cacica între tradiție și viitor.....	5
● ISTORIA SALINEI.....	15
☞ Izvorul Țâpurlea.....	16
☞ Vacile lui Parascan.....	21
☞ Mina.....	22
● ISTORIA CACICA.....	31
☞ Turismul.....	36
● ARTA ÎN ISTORIE.....	39
☞ Expoziție de pictură.....	40
☞ Lansare de carte.....	52
☞ Muzeul Chindriș.....	55
☞ Bibliografie.....	55
● CUPRINS.....	57

Născut în Iliești. Du
absolvirea a trei ani arte plasti
absolvind
De ră în Gura-Humorului
1 iunie 20
Pe înființează MUZEU
CHINDRIȘ în Iliești.

Paralel cu pictura adună informații istorice privi
Bucovina, dar mai ales cu privire la Iliești, Brașca, Bălăcear
Cacica și despre diverse personalități și evenimente.

Pictează îmbrățișând realismul, însă treptat
formează un stil propriu agreat de majoritatea, bucurându-se
succes.

Creațiile sale ajund în instituții publice, colec
particulare la demnitari români și străini. Nici colecția l
Adrian Năstase nu a fost completă până nu a cumpărat
tablou semnat „Chindriș”.

Lucrarea de față se naște din obligația față de conștiin
în calitate de descendent al fraților Tâpurlea.

MCI

23/977

BIBLIOTECA
Universității